

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sža/51/2014
Identifikačné číslo spisu:	7014201370
Dátum vydania rozhodnutia:	05.01.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7014201370.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a z členiek senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa G. M., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Indická republika (ďalej len „India“), bez cestovných dokladov, t. č. Útvar policajného zaistenia pre cudzincov, Bitúnkova 14, 078 01 Sečovce, zastúpený Advokátskou kanceláriou Škamla, s.r.o., Makovického 15, 010 01 Žilina, proti odporcovi Prezídiu Policajného zboru, Úrad hraničnej a cudzineckej polície, Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Prešov, Oddelenie hraničnej kontroly Policajného zboru Košice - letisko, o preskúmanie rozhodnutia odporcu č. PPZ-HCP-PO9-447-013/2014 zo dňa 27.10.2014, konajúc o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 10Sp/3/2014-33 zo dňa 25. novembra 2014, jednomyseľne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 10Sp/3/2014-33 zo dňa 25. novembra 2014 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom č. k. 10Sp/3/2014-33 zo dňa 25.11.2014 podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) potvrdil rozhodnutie odporcu č. PPZ-HCP-PO9-447-013/2014 zo dňa 27.10.2014, ktorým bol navrhovateľ zaistený podľa § 88a ods.1 písm. b/ zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 404/2011 Z. z.“) na účel zistenia tých skutočností, na ktorých je založená jeho žiadosť o udelenie azylu, ktoré bez zaistenia nebolo možné získať, najmä ak existuje riziko jeho úteku. Účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

V dôvodoch rozsudku krajský súd uviedol, že pri svojom rozhodovaní sa zaoberal odvolacími námietkami:

- nesprávne právne posúdenie veci z dôvodu, že navrhovateľ nespĺňa ani jednu z podmienok zákonného pozbavenia jeho osobnej slobody uvedených v čl. 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení dodatkových protokolov, vyhláseného pod č. 209/1992 Zb. (ďalej len

„Dohovor“),

- nepreskúmateľnosť rozhodnutia z dôvodu absencie odôvodnenia potreby zaistenia navrhovateľa pre účely azylového konania,
- nepreukázanie rizika úteku,
- neskúmanie alternatív zaistenia.

Podľa názoru krajského súdu sa odporca vo svojom rozhodnutí podrobne zaoberal skutkovými okolnosťami, z ktorých vyvodil záver, že zaistenie žiadateľa o udelenie azylu je potrebné z dôvodu § 88a ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov. Krajský súd pridržiavajúc sa názoru Najvyššieho súdu SR (rozsudok sp. zn. 1SŽa/42/2014 zo dňa 11.11.2014) uviedol, že štáty majú nepopierateľné suverénne právo kontrolovať vstup cudzincov a ich pobyt na svojom území. Nevyhnutnou súčasťou tohto práva je oprávnenie štátov zadržať potenciálnych imigrantov. Ich zadržanie môže byť zlučiteľné s čl. 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru. Dokiaľ štát nepovolí vstup na svoje územie, je takýto vstup nepovolený v zmysle čl. 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru a zadržanie osoby, ktorá si praje na územie štátu vstúpiť (pričom potrebuje na to príslušné povolenie, ktoré ešte nemá), môže byť považované za realizované preto, aby sa „zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie štátu“. Možno preto konštatovať, že zaistenie navrhovateľa je ratione materiae súčasťou čl. 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru. Obmedzenie osobnej slobody žiadateľov o azyl nevyklučuje ani medzinárodné azylové právo, hoci všeobecne stanovuje zásadu, podľa ktorej nie je možné na utečencov (žiadateľov o azyl) nahliaď ako na neoprávnené pobývajúcce osoby a je treba im priznať (okrem iného) právo na slobodu pohybu na území krajiny, v ktorej sa nachádzajú (pozri čl. 26, 31 a 32 Dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951; ďalej len „Ženevská konvencia“). Navyše navrhovateľ dňa 27.10.2014 podal policajnému orgánu vyjadrenie, v ktorom uviedol, že má len 25 Libier. Výpovedal, že prišiel za prácou a v tábore nevidel žiadnu možnosť. Uviedol, že na územie SR sa nechcel vrátiť z toho dôvodu, čo tu videl a dostal strach. Odporca v dôvodoch rozhodnutia po skutkovej stránke uviedol všetky skutočnosti, ktoré sú reálnym prejavom správania sa cudzinca. Jeho útek do Veľkej Británie preukazuje, že nemal v úmysle ostať na území Slovenskej republiky, aj keď požiadal o azyl. Azylové konanie na území SR bolo zastavené, pretože z Pobytového tábora v Rohovciach utiekol dňa 03.07.2006, t. j. už na druhý deň jeho pobytu a od tohto času sa ani nezaujímal o výsledok azylového konania. Navrhovateľ sa sám vyjadril, že nič iné už nechce uviesť, ani doplniť a berie na vedomie zaistenie ako žiadateľ o azyl, najmä z dôvodu existujúceho rizika jeho úteku. Príslušným orgánom Veľkej Británie sa vyhrážal sebapoškodzovaním v prípade jeho eskortovania na územie SR. Doba zaistenia bola riadne odôvodnená v súlade s platnou právnou úpravou, pričom táto sa počas celého zaistenia monitoruje, či je opodstatnená alebo nie, s poukazom na ust. § 90 ods. 1 písm. d/ zákona o pobyte cudzincov. Odporca stanovil čas, dokedy sa nevyhnutne musia vykonať všetky opatrenia k tomu, aby sa zistili skutočnosti uvádzané navrhovateľom v azylovom konaní, o ktorom sa má rozhodnúť v zákonnej lehote podľa ust. § 20 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle. Krajský súd bol toho názoru, že riziko úteku u navrhovateľa je dané aj bez ohľadu na to, že navrhovateľ túto nechce spájať s predchádzajúcim útekom. Predpokladom na túto obavu je celkové správanie sa navrhovateľa, ktorý síce podal žiadosť o udelenie azylu na území SR, ale sám na druhý deň po podaní žiadosti o udelenie azylu ušiel z príslušného zariadenia na území SR a bol vrátený z územia Veľkej Británie späť, pričom sa vyhrážal sebapoškodzovaním v prípade jeho odsunu z Veľkej Británie. Odporca sa zaoberal možnosťou uloženia miernejších opatrení; po zistení, že navrhovateľ nemá na území Slovenskej republiky žiadne rodinné väzby, nemá dostatočné finančné prostriedky, nemá na území Slovenskej republiky rezervované ubytovanie alebo zabezpečené zamestnanie, nebola mu uložená povinnosť v zmysle § 89 zákona. Z uvedených dôvodov nebolo možné považovať námietky navrhovateľa za opodstatnené, pretože tak dĺžka zaistenia, ako aj samotné skutkové okolnosti, ktoré viedli k tomuto zaisteniu, boli v súlade s platnou právnou úpravou, citovanou v napadnutom rozhodnutí.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie dôvodiac, že krajský súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. V odôvodnení poukázal na (1) čl. 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru, pričom v navrhovateľovom prípade nebola splnená ani jedna podmienka uvedená v tomto ustanovení, ktorá by odôvodňovala jeho pozbavenie osobnej slobody. V súvislosti s rozsudkom NS SR sp. zn. 1SŽa/42/2014 zo dňa 11.11.2014 uviedol, že navrhovateľ požiadal prvýkrát o udelenie azylu na území Slovenskej republiky dňa 07.06.2006. Konanie o jeho žiadosti bolo zastavené.

Navrhovateľova žiadosť o udelenie azylu nebola nikdy zamietnutá ako neprípustná alebo ako zjavne neopodstatnená, a taktiež nebolo nikdy o jeho žiadosti o azyl rozhodnuté tak, že mu azyl udelený nebol. Navrhovateľ tak bol od okamihu príchodu na územie Slovenskej republiky dňa 27.10.2014 považovaný za žiadateľa o azyl v zmysle § 4 ods. 6 zákona o azyle. Žiadateľ o azyl je do rozhodnutia o žiadosti v zmysle § 22 ods. 1 zákona o azyle oprávnený sa zdržiavať na území SR. Jeho vstup na územie SR nemôže byť považovaný za neoprávnený, a teda zaistenie navrhovateľa nie je rationae materiae súčasťou čl. 5 ods. 1 Dohovoru. (2) Súd prvého stupňa tiež nereagoval ani na námietku navrhovateľa, na zistenie akých skutočností ohľadom žiadosti navrhovateľa o azyl má byť navrhovateľ zaistený. (3) Súd prvého stupňa postupoval v rozpore so zákonom, pretože sa v napadnutom rozhodnutí nijako nezaoberal námietkou navrhovateľa, že odporca ani nemal ustálené, čo je vlastne účelom zaistenia navrhovateľa, keď v rozhodnutí o zaistení odporcu uvádzal, že účelom zaistenia je riziko úteku. Riziko úteku nemôže byť a nie je zákonným dôvodom pre zaistenie žiadateľa o azyl. Riziko úteku je len podmienkou pre zaistenie žiadateľa o azyl za účelom zistenia skutočností o jeho žiadosti o azyl. Záver súdu o existencii rizika úteku navrhovateľa nie je správny. (4) V napadnutom rozsudku sa súd prvého stupňa vôbec nezaoberal námietkou navrhovateľa ohľadne použitia menej závažných prostriedkov na dosiahnutie účelu zaistenia, teda na účel zistenia tých skutočností, na ktorých je založená navrhovateľova žiadosť o udelenie azylu. Odporca má vždy povinnosť skúmať, či nie je možné na dosiahnutie účelu zaistenia využiť iné, menej závažné prostriedky. Na základe toho navrhuje najvyššiemu súdu, aby rozsudok krajského súdu zmenil tak, že vec vracia správnomu orgánu na nové konanie, pričom navrhuje, aby bol navrhovateľ bezodkladne prepustený z Útvaru policajného zaistenia.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľa vyjadril tak, že zotrváva na vyjadrení k veci tak, ako uviedol v stanovisku pod č. PPZ-HCP-P09-447-026/2014 zo dňa 16.11.2014 (toto stanovisko je súčasťou spisového materiálu sp. zn. PPZ-HCP-PO9-447/2014). Na tomto stanovisku aj naďalej trvá a žiada o jeho akceptáciu pri ďalšom posudzovaní odvolania navrhovateľa proti rozsudku krajského súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že rozhodnutie krajského súdu je potrebné potvrdiť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 OSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 05.01.2015 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP).

Predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu o zaistení navrhovateľa podľa § 88a ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov, preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu, najmä z toho pohľadu, či odvolacie námietky navrhovateľa sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

Podľa § 250ja ods. 7 OSP, ak Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhoduje ako odvolací súd v obdobnej veci, aká už bola predmetom konania pred odvolacím súdom, môže v odôvodnení poukázať už len na podobné rozhodnutie, ktorého celý text v odôvodnení uvedie. V súvislosti s týmto ustanovením najvyšší súd poukazuje na rozsudok NS SR sp. zn. 1Sž/47/2014 zo dňa 09.12.2014, ktorého text uvádza nižšie.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 250l ods. 1 OSP sa v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov, postupuje podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku „Rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov“. Pokiaľ v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku nie je ustanovené inak, použije sa primerane ustanovenie druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku s

výnimkou § 250a (§ 250i ods. 2 OSP).

Podľa § 88a ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov policajt je oprávnený zaistiť žiadateľa o udelenie azylu, ak na dosiahnutie účelu zaistenia nie je možné využiť iné menej závažné prostriedky na účel zistenia tých skutočností, na ktorých je založená jeho žiadosť o udelenie azylu, ktoré by bez zaistenia nebolo možné získať, najmä ak existuje riziko jeho úteku.

Rizikom úteku štátneho príslušníka tretej krajiny sa rozumie stav, keď na základe dôvodnej obavy alebo priamej hrozby možno predpokladať, že štátny príslušník tretej krajiny ujde alebo sa bude skrývať, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, nemá udelený pobyt podľa zákona o pobyte cudzincov alebo ak mu hrozí uloženie zákazu vstupu na viac ako tri roky.

Podľa § 88 ods. 4 zákona o pobyte cudzincov štátny príslušník tretej krajiny môže byť zaistený na čas nevyhnutne potrebný, najviac však na šesť mesiacov.

Podľa § 88a ods. 2 zákona o pobyte cudzincov žiadateľ o udelenie azylu môže byť zaistený na čas nevyhnutne potrebný, pokiaľ trvajú dôvody podľa ods. 1. Celkový čas zaistenia žiadateľa o udelenie azylu podľa § 88a ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov nesmie presiahnuť 6 (šesť) mesiacov.

Podľa § 88 ods. 3 zákona o pobyte cudzincov podanie žiadosti o udelenie azylu alebo požiadanie štátneho príslušníka tretej krajiny o asistovaný dobrovoľný návrat nie je dôvodom na prepustenie štátneho príslušníka tretej krajiny. Konanie podľa zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“) nie je zaistením štátneho príslušníka tretej krajiny dotknuté.

Na základe skutočností zistených v konaní o zaistení navrhovateľa odporca usúdil, že reálne riziko úteku účastníka konania existuje a trvá, nakoľko navrhovateľ porušil povinnosti vyplývajúce mu ako žiadateľovi o azyl zo zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle ako aj ostatných právnych noriem spojených s azylovou procedúrou, pričom utiekol z územia Slovenskej republiky do Veľkej Británie. Odporca usúdil, že navrhovateľ svojou žiadosťou o azyl na území SR má snahu dostať sa do azylového tábora, kde má voľný režim pohybu žiadateľa o azyl a tento voľný režim by vzápätí využil na útek. Po zhodnotení dôkaznej situácie podľa odporcu reálne riziko úteku účastníka konania v konaní o udelení azylu trvá a existuje dôvodné podozrenie, že navrhovateľ sa opäť pokúsi o útek z územia SR.

Na základe uvedeného odporca rozhodol o zaistení navrhovateľa na účel zistenia tých skutočností, na ktorých je založená jeho žiadosť o udelenie azylu, ktoré by bez zaistenia nebolo možné získať, najmä ak existuje riziko jeho úteku.

K námietke navrhovateľa, že krajský súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, považuje odvolací súd za dôležité uviesť, že uvedenú námietku navrhovateľ bližšie nešpecifikoval ani v konaní pred krajským súdom ani odvolacím súdom.

Zo samotnej podstaty preskúmvacieho súdneho konania, ktoré smeruje k prieskumu správneho konania vyplýva, že administratívny spis je obrazom a výsledkom správneho konania, pretože dokladá jeho priebeh a skutkový stav, ktorý tu bol v dobe rozhodovania správneho orgánu. Zásadne pritom platí, že skutkové dôvody, o ktoré sa opiera správne rozhodnutie, musia byť podložené obsahom administratívneho spisu - v opačnom prípade by bolo správne rozhodnutie, ktoré vzišlo za takéhoto konania nepreskúmateľným pre nedostatok dôvodov. Ďalšie zisťovanie skutkového stavu veci až v konaní pred súdom nie je vylúčené (§ 250i ods. 1 OSP), pretože súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia.

Pokiaľ však krajský súd vychádzal pri rozhodovaní iba z obsahu administratívneho spisu, nemožno takémuto postupu principiálne nič vytknúť. Navyiac navrhovateľ ani v odvolaní proti rozsudku krajského súdu nespresnil aké dôkazy mali byť krajským súdom k lepšiemu zisteniu skutkového stavu veci vykonané, a preto za tejto situácie je možné takúto argumentáciu odmietnuť ako bezpredmetnú.

Navrhovateľ v odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietal, že v danej právnej veci rozhodnutie odporcu je v rozpore s čl. 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru, nakoľko dôvody uvádzané odporcom v napadnutom rozhodnutí sú zjavne nedostatočné pre účely citovaného článku Dohovoru a odporca v napadnutom rozhodnutí ani neuvádza konkrétne na aký účel v zmysle citovaného článku Dohovoru rozhodol o jeho zaistení. Pozbavenie osobnej slobody navrhovateľa nie je možné subsumovať pod žiaden z dôvodov čl. 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru a preto rozhodnutie odporcu je v rozpore s uvedeným článkom.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

Podľa čl. 31 Dohovoru o právnom postavení utečencov (vyhláseného pod č. 319/1995 Z. z.) sa zmluvné štáty zaviazali, že za predpokladu, že utečenci, ktorí vstúpili na ich územie alebo sa na ňom nachádzajú bez povolenia sa sami bezodkladne prihlásia a preukážu dostatočný dôvod na svoj nezákonný vstup alebo prítomnosť, nebudú ich štáty trestne stíhať pre nezákonný vstup alebo pre prítomnosť utečencov, ktorí prichádzajú priamo z územia, kde ich život alebo ich sloboda boli ohrozené podľa článku 1 tohto dohovoru (ods. 1). Rovnako sa zmluvné štáty zaviazali, že „nebudú na pohyb takýchto utečencov uplatňovať iné obmedzenia, než sú nevyhnutné, a takéto obmedzenia budú uplatňovať iba dovtedy, kým sa ich postavenie v štáte neupraví alebo kým nedostanú povolenie na vstup do iného štátu. Zmluvné štáty poskytnú takýmto utečencom primeranú lehotu a všetky potrebné prostriedky na získanie povolenia na vstup do iného štátu.“ (ods. 2). Čo sa týka oprávneného vstupu navrhovateľa na územie SR, a teda neexistencie podmienky uvedenej v čl. 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru, ktorá by odôvodňovala pozbavenie jeho osobnej slobody, pretože sa vzhľadom na ustanovenie § 4 ods. 6 zákona o azyle považuje za žiadateľa o azyl, ktorý je podľa § 22 ods. 1 zákona o azyle oprávnený zdržiavať sa na území SR, najvyšší súd je toho názoru, že je potrebné rozlišovať nepovolený vstup na územie SR a oprávnené zdržiavanie sa žiadateľa o azyl na území SR. O nepovolený vstup sa jedná v prípade, ak cudzinec sa zdržiava na území SR bez príslušného povolenia štátneho orgánu. Nejde pritom len o situáciu, kedy sa cudzinec chystá prekročiť štátnu hranicu, resp. ju prekračuje, teda ide o potencionálneho imigranta, ale aj o prípad, ak takýto cudzinec po prekročení štátnej hranice požiada o azyl. V takejto situácii, ak sa cudzinec stane žiadateľom o azyl, ide stále o nepovolený vstup, avšak s ohľadom na medzinárodné záväzky sa režim cudzinca mení v tom zmysle, že je oprávnený sa zdržiavať na území SR do času, kedy sa rozhodne o jeho žiadosti.

V zmysle odporúčania Rady Európy [Odporúčanie Rady ministrov Rec(2003)5 zo 16.04.2003] sa zaistenie žiadateľov o azyl má okrem iného uskutočniť iba po dôkladnom preskúmaní jeho nevyhnutnosti v každom jednotlivom prípade a obmedzenie osobnej slobody (org. measure of detention) žiadateľov o azyl má byť pravidelne preskúmané súdom v súlade s čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (bod 4 a 5).

Podľa názoru odvolacieho súdu štáty majú nepopierateľné suverénne právo kontrolovať vstup cudzincov a ich pobyt na svojom území. Nevyhnutnou súčasťou tohto práva je oprávnenie štátov zadržať potenciálnych imigrantov. Ich zadržanie môže byť zlučiteľné s čl. 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru. Dokiaľ štát nepovolí vstup na svoje územie, je takýto vstup nepovolený v zmysle čl. 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru a zadržanie osoby, ktorá si praje na územie štátu vstúpiť (pričom potrebuje na to príslušné povolenie, ktoré ešte nemá), môže byť považované za realizované preto, aby sa „zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie štátu“.

Možno preto konštatovať, že zaistenie sťažovateľa je *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru.

Prípady pozbavenia slobody v zásade vyžadujú, aby bola periodicky kontrolovaná ospravedlniteľnosť ich

ďalšieho trvania. Účelom čl. 5 ods. 4 Dohovoru je umožniť osobe pozbavenej slobody domáhať sa toho, aby súd preskúmal, či toto pozbavenie slobody je zákonné. Vzhľadom na to, že naplnenie podmienok ustanovených zákonom sa v čase vyvíja (najmä pokiaľ ide o existenciu relevantných a dostatočných dôvodov pozbavenia slobody), mala by byť zaistená možnosť domáhať sa takej kontroly opakovane v určitých primeraných intervaloch. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva čl. 5 ods. 4 Dohovoru zakotvuje procesnú záruku najmä proti pokračovaniu pozbavenia slobody, ktoré - hoci bolo pôvodne nariadené zákonným spôsobom - sa potom mohlo stať nezákonným a stratiť akékoľvek opodstatnenie. Požiadavky na urýchlené rozhodovanie o pozbavení slobody a na periodickú súdnu kontrolu v primeraných intervaloch majú svoje opodstatnenie v tom, že zabezpečujú, aby zadržaná osoba nemusela byť vystavená nebezpečenstvu, že zostane zadržovaná aj dlho po tom, ako jej pozbavenie slobody prestalo byť ospravedlniteľné (Shishkov proti Bulharsku z 09.01.2003, § 88).

Podobne možno smerom k už vymedzeným požiadavkám z čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru poukázať na ďalšie rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, napríklad na Saadi proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok Veľkej komory, 29.01.2008, č. 13229/03 (najmä § 45), Amuur proti Francúzsku, rozsudok, 25.06.1996, č. 19776/92 (najmä § 43), Abdolkhani a Karimnia proti Turecku, rozsudok, 22.09.2009, č. 30471/08, či Z.N.S. proti Turecku, rozsudok, 19.01.2010, č. 21896/08 (najmä § 56 a § 63).

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru, ktorý má v zmysle čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky prednosť pre zákonmi Slovenskej republiky, možno osobu pozbaviť osobnej slobody na základe postupu ustanoveného zákonom vtedy, ak ide o zákonné zatknutie, či iné pozbavenie osobnej slobody, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie štátu alebo osoby, proti ktorej sa vedie konanie o vypovedaní alebo vydaní. V zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, aby mohlo byť pozbavenie osobnej slobody zákonné, musí byť efektívne a účelné.

Teda, aby bolo pozbavenie osobnej slobody oprávnené, rozhodnutie musí byť vydané zákonom stanoveným postupom a musí byť efektívne a účelné, pričom všetky podmienky musia byť splnené súčasne. Pri absencii niektorej z nich nemožno hovoriť o oprávnenom pozbavení osobnej slobody navrhovateľa.

Napadnuté rozhodnutie, ktorým odporca podľa § 88a ods. 1 písm. b/ zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov rozhodol o zaistení navrhovateľa na účel zistenia tých skutočností, na ktorých je založená jeho žiadosť o udelenie azylu, ktoré by bez zaistenia nebolo možné získať, najmä ak existuje riziko jeho úteku je vzhľadom na vyššie uvedené možno považovať podľa odvolacieho súdu za riadne odôvodnené v zmysle § 47 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. Z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sža/94/2010 vyplýva, že správny orgán musí v odôvodnení rozhodnutia opísať predmet konania, poukázať na skutkové zistenia, uviesť dôkazy, z ktorých vychádzal a ako sa vyporiadal s návrhmi na vykonanie dôkazov zo strany účastníkov, prípadne s ich námietkami k vykonaným dôkazom. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odporcu tieto atribúty spĺňa. Je nesporné, že odporca pri rozhodovaní o zaistení prihladol aj na tzv. „návratovú smernicu“ (smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES o spoločných normách a postupoch v členských štátoch pri navracaní neoprávnené pobývajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín).

Článok 15 smernice ustanovuje, kedy je možné zaistiť cudzinca, voči ktorému prebieha konanie o návrate a to bez ohľadu na to, či bolo vydané rozhodnutie o administratívnom vyhostení, uložený trest vyhostenia, či sa tak stalo za účelom readmisie, prípadne na účely výkonu prevozu podľa osobitného zákona. Uvedený článok sa vzťahuje na zaistenie cudzinca bez ohľadu na účel zaistenia. V článku 15 smernice sú uvedené len dva dôvody zaistenia existencia rizika úteku alebo vyhýbanie sa, či bránenie procesu prípravy návratu alebo odsunu.

Toto ustanovenie je v zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdneho dvora povinný dodržiavať aj odporca. Z rozhodnutia odporcu je zrejmé, že odporca objasnil v čom vidí existenciu rizika úteku navrhovateľa.

V zmysle článku 15 ods. 1 smernice môžu členské štáty zaistiť iba štátneho príslušníka tretej krajiny, o ktorého navrátenie prebieha konanie, a to za účelom prípravy návratu alebo o výkone vyhostenia, najmä v prípadoch kde hrozí nebezpečenstvo skrývania alebo sa štátny príslušník tretej krajiny vyhýba príprave návratu, či uskutočňovania vyhostenia alebo ho inak sťažuje. K zaisteniu je možné prikrčiť len vtedy, pokiaľ nemôžu byť v konkrétnom prípade uplatnené iné dostatočne účinné avšak miernejšie opatrenia.

Odporca sa zaoberal možnosťou uloženia miernejších opatrení, po zistení, že navrhovateľ nemá na území Slovenskej republiky žiadne rodinné väzby, nemá dostatočné finančné prostriedky, nemá na území Slovenskej republiky rezervované ubytovanie alebo zabezpečené zamestnanie, nebola mu uložená povinnosť v zmysle § 89 zákona.

Z obsahu administratívneho spisu odporcu je zrejmé, že odporca pri rozhodovaní o zaistení navrhovateľa vychádzal z dôkazných prostriedkov- z informácie o Dublinskom transfere č. p.: PPZ-HCP-OCPI-2014/000999-120, zo zápisníc o vyjadrení účastníka konania, z výsledkov lustrácie v informačných systémoch MV SR a z rozhodnutia Migračného úradu MV SR, kedy bolo dňa 02.08.2006 konanie vo veci udelenia azylu na území Slovenskej republiky podľa § 19 ods. 1 písm. f/ zákona o azyľe právoplatne zastavené.

Podľa § 4 ods. 6 zákona o azyľe cudzinec, ktorý nie je žiadateľom, ale je vrátený na územie Slovenskej republiky z dôvodu, že na konanie o udelenie azylu je príslušná Slovenská republika, považuje sa za žiadateľa okrem cudzinca, ktorého žiadosť o udelenie azylu na území Slovenskej republiky bola už v minulosti zamietnutá ako neprípustná alebo ako zjavne neopodstatnená alebo ktorému sa neudelil azyl; konanie o udelenie azylu sa začína vstupom cudzinca na územie Slovenskej republiky.

Podľa odvolacieho súdu odporca sa v konaní o zaistení navrhovateľa, ktorý bol v postavení žiadateľa o azyl dôsledne riadil zákonom o pobyte cudzincov (§ 88a ods. 1 písm. b/ zákon o pobyte cudzincov) ako aj Smernicou Európskeho parlamentu a rady 2013/33/EÚ z 26.06.2013, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu.

Obmedzenie osobnej slobody žiadateľov o azyl nevyklučuje ani medzinárodné azyľové právo, hoci všeobecne stanovuje zásadu, podľa ktorej nie je možné na utečencov (žiadateľov o azyl) nahliadať ako na neoprávnené pobývajúcce osoby a je treba im priznať(okrem iného) právo na slobodu pohybu na území krajiny, v ktorej sa nachádzajú (pozri čl. 26, 31 a 32 Dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951; ďalej len „Ženevská konvencia“).

Ustanovenie § 88a ods. 1 písm. b/ zákona, ktoré aplikoval na uvedený prípad umožňuje zaistiť žiadateľa o udelenie azylu, a to na základe presne špecifikovaných dôvodov, ktoré plne korešponujú s požiadavkami Európskej únie na zaist'ovanie takejto kategórie cudzincov, v konkrétnom prípade žiadateľa o azyl, ktorý bol vrátený na územie Slovenskej republiky z dôvodu, že na konanie o udelenie azylu je príslušná Slovenská republika.

Dôvod pre zaistenie navrhovateľa teda spočíval v tom, že zaistenie je nutné na zistenie tých skutočností, na ktorých je založená jeho žiadosť o udelenie azylu, ktoré by bez zaistenia nebolo možné získať, pretože v prípade navrhovateľa existuje riziko jeho úteku.

Námietku navrhovateľa, týkajúcu sa dĺžky zaistenia odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú. Odporca podrobne odôvodnil z akých dôvodov zaistil navrhovateľa na dobu 5 mesiacov. Uviedol, že dobu zaistenia stanovil po dôkladnom vyhodnotení osoby účastníka konania ako aj aplikačnej praxe Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, kedy je táto doba potrebná na rozhodnutie v žiadosti o udelenie azylu na území Slovenskej republiky. Počas tejto doby bude Migračný úrad Ministerstva vnútra skúmať jednotlivé dôvody, ktorými účastník konania odôvodňuje svoju žiadosť o udelenie azylu na území Slovenskej republiky.

Podľa názoru odvolacieho súdu odporca jednoznačne vo výroku svojho rozhodnutia určil lehotu

zaistenia na 5 mesiacov v zmysle ustanovenia § 88 ods. 4 zákona o pobyte cudzincov, pričom presne označil deň, kedy bol navrhovateľ zaistený. Je teda nepochybné, odkedy začala lehota plynúť a ktorým dňom dôjde k jej skončeniu (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sza/2/2012 zo dňa 16.02.2012).

Stanovenú lehotu zaistenia odôvodnil existujúcimi skutočnosťami, ktoré aj podľa názoru odvolacieho súdu odôvodňujú takýto „čas nevyhnutne potrebný“ na zaistenie cudzinca, pričom povinnosť skúmať podmienky zaistenia v jeho priebehu odporcovi vyplýva priamo z ustanovenia § 90 ods. 1 písm. d/ zákona o pobyte cudzincov, ako to aj uviedol odporca vo svojom rozhodnutí. Uvedené teda nasvedčuje zákonnosti rozhodnutia odporcu o zaistení navrhovateľa, pretože v danom prípade bolo nevyhnutné nie len pre zistenie skutočností, na ktorých je založená jeho žiadosť o azyl, ale aj z dôvodu, že riziko jeho úteku vzhľadom na predchádzajúce správania sa navrhovateľa pretrváva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považoval odvolacie námietky navrhovateľa za nedôvodné a nespôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Nezistil ani žiadne pochybenie v postupe odporcu ani krajského súdu. Krajský súd sa dostatočne vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľa uvedenými v opravnom prostriedku.

Preto záver krajského súdu o zákonnosti napadnutého rozhodnutia odporcu, vzhľadom k tomu, že sa vysporiadal s uplatnenými námietkami navrhovateľa (na ich vyhodnotenie pre ich správnosť odvolací súd v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie rozsudku krajského súdu, s ktorým sa plne stotožňuje) vypovedá o správnosti postupu krajského súdu pri posudzovaní zákonnosti rozhodnutia odporcu.

Krajský súd bol totiž viazaný rozsahom dôvodov, ktoré navrhovateľ uplatnil v opravnom prostriedku a z uvedených dôvodov preto bolo možné vyvodiť záver, že rozhodnutie odporcu o zaistení navrhovateľa podľa § 88a ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov, bolo potrebné považovať za rozhodnutie vydané v súlade so zákonom a krajský súd nepochybil, ak jeho rozhodnutie potvrdil. Odvolací súd sa s právnym záverom uvedeným v jeho rozsudku stotožnil, námietkam navrhovateľa nevyhovel a napadnutý rozsudok podľa § 219 OSP v spojení s § 246c OSP ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1 OSP, § 246c OSP a § 250l ods. 2 OSP tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože navrhovateľ nemal v konaní úspech a odporca nemá na ich náhradu zákonný nárok.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.